

Mlyn je pomocníkom človeka, odkedy sa stal poľnohospodárom. V domácnostiach sa používal ručný mlyn – žarnov. Vo väčších dedinách a mestách boli aj vodné mlyny. Už v prvom písomnom zázname obce Zborov z roku 1355 je uvedené, že tu bol mlyn a kaplnka. Na mape 1. vojenského mapovania spred 200 rokov sú pri rieke Kamenec zakreslené mlynské kolesá. Nižný mlyn bol pod hradom, stredný pred mostom a po vyšnom mlyne zostalo už len pomenovanie Mlynskej ulice.

V inventári Zborovského hradu zo 17. storočia sa spomína ručný mlyn so železnou kľukou pod filagóriou na strednom hrade. Na hornom hrade bol „suchý“ mlyn na drvenie kamennej soli. V sklade bol uložený železný hák k veternému mlynu.

Pod hradom bol, dnešným slovníkom povedané, priemyselný park. Už v roku 1618 je prvá zmienka o prachárni na výrobu pušného prachu. Dodnes lúka pod hradom sa volá Puškáreň (z maďarského slova puskaapor – pušný prach). Voda poháňala aj koleso papierne. V 17. storočí na území dnešného Slovenska bolo 25 papierní vrátane Zborova.

Inventár Zborovského hradu z roku 1634 : Pod hradom sa nachádza nižný mlyn. Mlyn má jeden pár kameňov, druhý pár nie je dokončený. Štyri stupy slúžia na drvenie pušného prachu, dve stupy na konope, dve stupy na krúpy. V dome mlynára s tromi oknami je biela kachľová pec. Na pôjde je sušiareň pušného prachu. Šindel na streche je poškodený. Pri mlyne je postavená nová píla. Nižný mlyn má Lukáč Molnár (Mlynár) v prenájme od nášho pána. Ročne odovzdáva pšenicu, raž, miešanicu, slad a vykúreného brava. Železné nástroje v mlyne sú jeho, okrem píly. V inventári z roku 1641 sa píše, že mlyn plnil aj funkciu valchy na ubíjanie súkna.

Zborovské mlyny „odplavil“ zub času. Avšak v susednej obci Chmeľová sa zachovala mlynica s pôvodným zariadením. Škoda, že táto technická pamiatka je málo známa verejnosti.

Napísal: Štefan Hanuščin